

nemu in pedagoškemu delu le po nekkih zakonih, ki jih ta hoče presaditi v našo šolo iz francoske, drugi iz nemške itd. šole. Na podlagi pridobljenih izkušenj v šoli je mogoče v pedagoških krožkih debatirati o umetnosti vzgoje in pouka, ker le zdrava vzgojna in naučna umetnost vodi do spoznanja človeka, to je do spoznanja onih notranjih gibalnih sil, ki jih vzgojitelj more izpremeniti v praktično vrednost za vsakega poedinca; torej o praktični vzgoji otrokove individualnosti. Otroka spoznati, duševno pregledati, dognati bistvo njegove duše pa se ne da po zakonih, kakor se n. pr. da njegov fizični ustroj. V otroško dušo prodreti se da le z umetnostjo opazovanja, kako se človek razvija v svojih otroških in mladostnih letih. Od rojstva do vstopa v šolo in potem do 10., 12., 15. leta. Na podlagi opazovanja otrokovega razvoja pa se da potem v pedagoških krožkih prav lepo razpravljati o učnih načrtih in vzgojno učnih metodah. Tako delo v pedagoških krožkih v posameznih krajih in potem v centralnem pedagoškem krožku, ki ga bo treba tudi

osnovati — bi nas privedlo — oziroma približalo spoznanju našega otroka in dobili bi vzgojne metode in učne načrte, ki bi odgovarjali razvoju in potrebam našega otroka. Odtujevali bi se čimdalje bolj od šablonskega dela in vsako pedagoško delo, če prvotno še tako diši po reformi, postane tudi šablonsko, če vzgojitelj ni umetnik, ampak je le rokodelc, to je, če ne more, ali noče ali ne zna živega materiala, otroka, ki so mu ga izročili starši, na osnovi spoznavanja sam oblikovati, ampak dela le po raznih tiskanih predlogih.

Pedagoški krožki pod vodstvom izkušenih učiteljev vzgojiteljev bodo vzgojno in naučno delo učiteljstva vodili in izpopolnjevali. V pedagoških krožkih pa se bo tudi lahko kazalo na kvaren vpliv, ki ga imajo nešolniki na šolstvo. Bistvo pedagoške umetnosti zahteva, da učiteljstvo samo vodi vzgojo, pouk in upravo šolstva. Le tedaj bo v upravi enotnost in bo obveljalo le ono, kar bo izveličel iz spoznanja človeka in njegove duše.

(Dalje prihodnjič.)

Dvodnevni izobraževalni tečaj v Ribnici.

Pozivo!

Podpisano društvo priredi dne 4. in 5. julija t. l. v Ribnici na Dolenjskem dvodnevni izobraževalni tečaj za svoje članstvo.

Klic po nadaljnji samoizobrazbi je postal v našem stanu tako nujen, da je vsako odlaganje tega dela skrajno nevarno harmoničnemu razvoju stanu in organizacije. Notranji boji v organizaciji sočasno ustavišče započeto pomlajenje duhov. A mi moramo naprej, kajti »čas hiti in gorje mu, kdor ostane zadaj«, pravi naš duhovni preroditelj, ki je z ostrino svojega peresa posegal naravnost v zastrupljene rane našega stanu. Nismo ga hoteli ali mogli razumeti, njegova beseda, rojena iz bolečin globokega spoznanja, je šla največkrat mimo zakrknjenih in vase zaljubljenih hlapcev.

Mi učitelji smo edini iz stanu intelektualcev, ki nam je bil v študijski dobi zaprt pogled v globine in daljna obzorja duhovnega spoznanja. Kajti naša izobrazba je bila strokovna, recte lesena. Skakanje, igranje z instrumenti formalne stopnje, to naj bi nam bilo v odrešenje.

Taki smo padli v dobo duhovnih bojev, kjer se krešejo svetovi, a mi se lovimo kot slabotni utrinki, dokler nas ne premaga močnejši.

Čas zahteva, da je učitelj temeljitejši poznavalec momentov, ki razgibljejo našo dobo. To pa je mogoče le potem nadaljnje samoizobrazbe, a pomagati nam morejo v prvi vrsti ljudje izven naših vrst, dokler si ne opomoremo sami.

Odbor »Učit. društva za kočevski okraj«, Ribnica na Dolenjskem.

Z: Prosvetno delo učiteljstva in naša mizerija.

(K okrožnici br. 20.609 z dne 26. marca 1927.)

Okrožnica ministrstva prosvete je vzbudila med učitelstvom debato. Gotovo ima svoje globoke vzroke. V splošnem pa kaže ta okrožnica važen moment v prečem uradniškem vprašanju in v vprašanju učiteljstva. Ima tudi gotovo svojo upravičenost. Ne bo se pa zlo, ki je morda dovedlo do tega cirkularja, odpravilo s sveta z uredbami. Smatramo za pogrešen poizkus rešiti to vprašanje na ta način.

Moderno naziranje je, da človek, ki vstopi v državno službo, živi le za službo in da posveča vse svoje duševne kakor telesne sile svojemu poklicu. To je najidealnejše tolmačenje službovanja. Uspehi, ki se bodo dosegli na ta način, bodo sijajni in tako uradništvo bo upravičeno v ponos vsaki državi.

Vsak vesten človek bi moral stremeti za tem, da izpolnjuje svoje dolžnosti na ta način. Ne sme mu biti dovolj, če sedi svojih 6 do 8 ur na dan v uradu ali v šoli, ko pa je odsedel svoj penzum se oddahne in ne misli več na poklic. Tak uradnik ne vrši svojega poklica z ljubeznijo in ne služi državi, temveč le sedi po njenem nalogu, da dobi prvega svojo plačo. Tak uradnik ne bo državi niti v prid, niti v ponos!

Vprašati se moramo, kako se da doseči, da bo izvrševal uradnik vedno svoje dolžnosti vestno. Temeljni predpogoj je pač ta, da se stavi uradnika v tak materialni položaj, da se tudi na zunaj lahko prezentira kot

»državni« uradnik. Če lahko živi brez skrbi, tedaj mu ni treba razsipati svojih moči v brezkončni morečih borbi za vsakdanji kruh in se tako izčrpati izven poklica, ki mu naj bi bil glavni namen. Le uradnik, ki ve, da bo preskrbljen v starosti, ko obnemore, da bo preskrbljen tudi, ako izčrpa svoje moči pred gotovo dobo službenih let, da bodo preskrbljeni njegova vdova in njegovi otroci, bo lahko posvetil vse svoje moči poklicu. Le od takega uradnika se bo upravičeno zahtevalo, da živi in dela le za svoj poklic in da ne pozna drugih interesov. In če se sedaj vprašamo, ali skrbita naša vlada in skupščina, kot funkcionarja državne oblasti, za državne uslužbence tako, da jim ni treba biti v večnih skrbeh za prihodnjost in za življenjske potrebe, potem si moramo žal priznati, da ne skrbita zanje, kakor bi morala.

Ne bom slikal mizerije državnega uradnika, ki je že za samca neznošen, za družinskega očeta pa naravnost obupna, ker je dovolj znana vsem merodajnim faktorjem. Razen te revščine nam pa še preti, da se nas vrže čez noč na cesto, kakor nam to kažejo dejstva iz komaj preteklega časa. Kje naj si poišče potem tak reduciran uradnik dela, da si ohrani vsaj golo življenje, danes ko je vse preplavljeno z brezposelnimi. Ne preostaja mu drugega, nego da si poišče kako zatišje, da tam mirno čaka, kdaj mu ugasne oslabljena luč življenja.

(Dalje prihodnjič.)

Uredba o krajnih in oblastnih šolskih odborih za osnovne in meščanske šole.

Člen 7. Krajni šolski odbor opravlja te-le dolžnosti:

a) Skrbi, da politična občina točno izpolnjuje vse dolžnosti, ki jih ji predpisuje ta uredba za vzdrževanje in napredovanje šole.

b) Začetkom meseca maja vsakega leta izvrši popis sposobnih šolskih zavezancev na podstavu zdravniškega pregleda po seznamu živih otrok, ki ga izdelajo krajevna verska oblastva, ter skrbi, da se vsi otroci obojega spola, ki so dovršili sedem let ali jih dovrše do konca tega kolesarskega leta, vpíšejo v šolo.

c) Skrbi, da hodijo vsi vpisani otroci redno v šolo.

Zaradi nerednega obiskovanja šole zaslišuje in kaznuje šolski odbor roditelje ali varuhe otrok, in sicer za vsak neopravičen izostatek s 5 Din v gotovini, razen tega pa z 20 Din v kolkih za odkol o kazni za vsakega kaznovanega roditelja ali varuha.

Kazni, ki jih izreče za oditje ali varuhe šolskih otrok krajevni šolski odbor, izvrši pred-

sednik (župan) politične občine, kjer je šola, v 30 dneh. Če je ne izvrši predsednik (župan) politične občine v določenem roku, a bi se bile mogle kazni od kaznovancev izterjati, sporoči to sreski šolski nadzornik sreskemu poglavarju, sreski poglavar pa izterja vse te neizterjane kazni od predsednika (župana) v 15 dneh ter jih izroči šolski blagajni.

Siromašnim roditeljem ali varuhom šolskih otrok, ki ne morejo plačati denarne kazni, se izpremeni denarna kazen v zapor z delom na občinskih poslih; pri tem se šteje 50 Din kazni za en dan zapora.

Za izostanek iz šole se šteje eno dopoldne ali eno popoldne. Izostanke vpisujejo in opravilne razredni učitelji. O neopravičenih šolskih izostankih poročajo upravitelju vsakih sedem dni, upravitelj pa poroča o tem krajevni šolski odboru ter predlaga izročilo kazni za roditelje ali varuhe, katerih otroci ne hodijo redno v šolo.

č) Vsako leto sestavi proračun za vzdrževanje šole v prihodnjem računskem letu ter ga

pošlje oblastnemu šolskemu odboru v odobritev koncem meseca decembra. Če oblastni šolski odbor odobri proračun krajevnega šolskega odbora, se smatra proračun za končno odobrenega, in odbor politične občine ga ne sme v ničemer izpremenjati.

d) Sprejema in odobruje poročila o stanju šolske blagajne, ki jo pregleda vsak mesec, po potrebi pa tudi večkrat; če ugotovi administrativne nepravilnosti in denarne zlorabe, odredi potrebne zakonske ukrepe.

e) Skrbi za to, da postavi politična občina o pravem času v svoj proračun celotno odobreni proračun krajevnega šolskega odbora.

f) Nabavlja o pravem času potrebno kurivo za šolo in šolskega upravitelja, ki ima stanovanje v šoli; temu daje, če je samec, na leto v mesečnih obrokih 6 m³ drv, če pa je oženjen, mu daje na leto 10 m³ drv; po krajevnih razmerah se smejo nadomeščati drva s sorazmerno količino premoga. Neoprabljena drva ali neoprabljeni premog ostanejo kot prihranek krajevni šolski odboru.

g) Skrbi, da se nalaga denar, ki ni potreben za redno vzdrževanje šole, pri krajevni ali najbližji poštni hranilnici; fonde in državne obveznice ali vrednostne papirje pa daje hraniti Državnim hipotekarni banki.

h) Prijavlja pristojnim šolskim odborom izseljene šolske zavezanec ter vpisuje priseljene.

i) Skrbi za obleko, obutev, zdravila in hrano siromašnih učencev.

j) Podpira šolske izlete, tekme in drugo, kar utegne pospeševati pouk in vzgojo.

k) Skrbi za ustanavljanje in povečevanje šolskih fondov.

l) Podpira upravitelja šole in učitelje ob prirejanju šolskih slavnosti in roditeljskih sestankov ter se jih udeležuje.

m) Izvršuje hitro in povsem naredbi in navodila šolskih zdravnikov o zatiranju nalezljivih bolezni in čuvanju otroškega zdravlja.

n) Podpira vsako delo v korist šole in narodne prosvete.

o) Podpira delo krajevnega učiteljskega zbora za ustanovitev šolske, učiteljske in narodne knjižnice v šoli ter skrbi za napredek teh knjižnic.

p) Podaja šolskim oblastvom predloge, kaj bi bilo treba ukreniti za izboljševanje prosvetnih razmer v šolski občini; vendar pa se ne sme spuščati v vprašanja, kako naj se izvaja pouk.

r) Izvršuje vse navedbe šolskega oblastva.

s) Vse te dolžnosti opravlja krajevni šolski odbor brezplačno. Blagajniku se sme določiti nagrada za njegovo poslovanje; zapisnikarju, če ne prejema upraviteljske doklade in nima stanovanja v šoli, pa določi krajevni šolski odbor nagrado, in sicer: v šolah z 2 do 5 oddelkov po 50 Din na mesec, v šolah s 6 ali več oddelki pa po 70 Din na mesec. Če je upravitelj oproščen dolžnosti razrednega učitelja, nima pravice do te doklade.

(Dalje prihodnjič.)

Splošne vesti.

— **Malo kritike k uredbi o šolskih odborih.** Uredba ministrstva prosvete o krajnih šolskih odborih je zelo pomanjkljiva. Predvidene niso razne zadeve, ki bi omogočile sestavo krajevnih šolskih odborov tako, kakor bi bilo želeto v interesu našega šolstva. Cela uredba ima pred očmi samo sestavo šolskega odbora onega šolskega okolišja, ki se teritorialno krije s politično občino. Vprašanje nastane, kako naj se postopno pri volitvah šolskih odborov pri ohih političnih občinah (katerih je pri nas največ), ki imajo po dva ali več šolskih okolišev, nadalje pri ohih šolskih občinah (ki jih je tudi precejšnje število), ki so sestavljene iz več delov raznih političnih občin. Nadalje nastane vprašanje, ali naj bo župan predsednik vsem šolskim okolišem svoje politične občine ali naj ima vsak šolski okoliš svojega predsednika, ki ni župan. Jasno tudi ni iz katerega dela občine se bodo volili zastopniki za šolski okoliš. Vsekakor bi bilo želeto, da so zastopniki in predsednik vsi iz dotične šolske občine, ker imajo največ interesa za dobrobit ondotne šole. Velike nepravilnosti bodo pokazale tudi pri sestavi vsakoletnih proračunov in obračunov. Iz nove uredbe tudi ni razvidno, kakšna bo manipulacija z proračuni. Ali naj oblastni šolski odbor za celo oblast proračune obravnava in odobruje, ali bodo ta posel še nadalje opravljali sreski poglavarji po svojih šolskih referenstih, ki morajo biti vsekakor poučeni o finančnih zadevah krajevnih šolskih odborov. Radi uspešnega uradovanja pa tudi iz šolsko ekonomskih razlogov bi bilo želeto, da se proračuni obravnavajo pri sreskih referenstih in šele potem izroče v odobritev oblastnim šolskim odborom. Ministrska uredba potrebuje vsekakor za pravilno izvršitev potrebne izvršilne navedbe predno bi se moglo brez hibe uredbo dejansko izvesti. Izdana uredba se smatra lahko za del novega šolskega zakona, zato bi bilo želeto, da bi bila uredba tako perfektna, da bi ne prišlo v tej zadevi pri sprejemu novega šolskega zakona do nikake diference, ki bi povzročila lahko konfuzijo glede sestave šolskih odborov.

— **Sestava krajnih in oblastnih šolskih odborov.** Veliki župan je izdal odlok, da se morajo v smislu čl. 26. Uredbe ministrstva prosvete o krajnih in oblastnih šolskih odborih za osnovne in meščanske šole, vsi dosedanji krajni šolski sveti takoj preobraziti po čl. 3. te uredbe. — Samo tam, kjer so že razpisane občinske volitve, naj vodijo posle krajni šolski sveti do tedaj, ko se konstituirajo novo izvoljeni občinski odbori.

— **Važna šolska zadeva.** pod tem naslovom piše zadnji »Domoljuba« sledeče: Prosvetni minister je izdal naredbi o novih šolskih odborih, ki bodo nadomestovali stare kraje, okrajne ter deželne šolske svete. Ostanimo pri krajevni šolski odboru. Razlika od starega krajevnega šolskega sveta je v bistvenem ta, da nima krajevni šolski odbor (pa tudi oblastni) nobene besede pri nastavljanju učiteljstva, dasi bi kot zastopnik staršev po naravnih pravicah ta vpliv moral imeti. Pač pa ima krajevni šolski odbor vse dolžnosti, kar se tiče vzdrževanja šole. Sestavlja proračun, ki ga mora občina sprejeti v svoj proračun ter vodi šolsko gospodarstvo; nova bremena so: krajevni šolski odbor sestavi začetkom maja seznam novih šoloobveznih otrok, skrbi, da hodijo otroci redno v šolo, kaznuje starše otrok, ki zanemarjajo šolo (v slučaju, da tega ne stori, okrajni glavar iztirja od predsednika določeno globo), nabavlja šolskemu upravitelju potrebno kurivo, in sicer za samca 6 m³, za oženjenega pa 10 m³ drv. Ker je šolski proračun v naših občinskih proračunih največja postavka in ker je baš tu treba pametnega in varčnega gospodarstva, pozivamo naše občinske odbornike, naj volijo v te odbore samo zanesljive naše može, ki ne bodo trtili z občinskimi denarjem, kakor bi to pogosto radi liberalni, ljudstvu neprijazni učitelji. — Kakor je videti iz gornjega glasa dopisa, se gotovi gospodje še vedno ne morejo sprijazniti z mislijo, da bi se kvaren lajški vpliv (ki je bil ponajveč zgolj strankarski in često krivičen) odpravil pri učiteljskih nameščenjih. Skriti se hočejo še vedno za starše, ki jim inace ne odrekamo pravic v šolskih zadevah. Navedba da šol. upr. dobi drva, niti ni istinita, ker ima pravico do njih le oni upravitelj, ki ima naturalno sta-

novanje v šoli. In ali niso drva namenjena kot odškodnina za tajniške posle! Ta odškodnina je gotovo malenkostna. Rečemo samo, da bodo spriči enotno organiziranega učiteljstva našli taki neosnovani napadi svoj odmev, kakor vsa demagogija, s katero se bo neopravičeno in celo pavšalno hotelo ljudstvo hujskati proti šoli in učiteljstvu.

— **Savez češkoslovaškega učiteljstva** je poslal dne 22. pr. m. UJU sledeče pismo: »Svaz učiteljstva češkoslovaškega«, ki je centralna in največja učiteljska organizacija v RCS, hoče prirediti v Pragi poleti 1928. l. kongres vsega slovanskega učiteljstva, da se očvrsti stanovska zavest in bratsko mišljenje onih, ki med sorodnimi si narodi vzgajajo mladino. Prosimo Vas, da bi nam prijateljsko javili, čim preje, kako sodite o tem kongresu in ali ste pripravljeni udeležiti se istega in sodelovati z nami pri pripravah.

— **Priznanje državljanstva učiteljstvu** iz Primorja. Izvršni odbor UJU v Beogradu obvešča poverjenstvo na tozadevno vlogo: »Gospod minister notranjih del je odredil, da se zbero in takoj rešijo vse prošnje, ki so bile pravočasno vložene za opcijo, ostale pa vrnejo prosilcem, ki naj prosijo za državljanstvo. Vse prošnje za državljanstvo se bodo rešile v najkrajšem času.« Opozorjamo tovariše in tovarišice iz Primorja na zadevna navodila v zadnjem »Učiteljskem Tovarišu«.

— **Idejni, kulturni in stanovsko-politični smoter naše organizacije.** Članec tov. Ivaša na Dimnika, ki je izšel pod gornjim naslovom v 40. številki »Učiteljskega Tovariša«, je v celoti ponatisnila na uvodnem mestu »Narodna Prosveta« v svoji 39. številki z dne 26. maja 1927, in sicer v cirilici in v srbohrvatskem jeziku.

— **Rodbinske doklade kontraktualnim učiteljem** se nakažejo na podlagi prijav, ki jih dobe od računovodstva v izpolnitev. To prizadetim v znanje z ozirom na razširjajoče se vesti, da dobe kontraktualni učitelji le osebne draginske doklade poleg rednih prejemkov ostalih državnih uslužbencev z isto službeno dobo.

— **† Dimitrije Sokolović,** upokojeni učitelj v Beogradu je dne 26. pr. m. nenadoma umrl. — Bil je mnogo let učitelj ljudske, a nato tudi meščanske šole, postal je tudi šolski nadzornik in član prosvetnega sveta. Deležal je mnogo na prosvetnem polju in je bil tudi urednik »Učitelja« in mladinskega lista »Mala Srbadija«. Kot večleten aktiven član Izvršnega odbora učiteljskega združenja je gotovo znan tudi mnogim tovarišem iz Slovenije, posebno od tedaj, ko je vodil prvi zgodovinski kongres vsega jugoslovaškega učiteljstva, kjer se je isto na svečan način združilo v enotno organizacijo UJU. Osnovalec je tudi učiteljsko združenje in fond učiteljske siročadi. — Slava velikemu organizatorju in borcu za učiteljske pravice!

— **Kamniško učiteljsko društvo** ima svoj občni zbor dne 11. junija t. l. v Domžalah in ne v Lukovici. Začetek ob 9. uri. Dnevni red isti.

— **Ljubljansko učiteljsko društvo** priredi na binškoštni ponedeljek, dne 6. junija celodnevni izlet na Rakitno. Rakitniška planota, obdana z vencem jelovih gozdov, slovi kot najbolj zdrav kraj Slovenije. Izlet vodi vod. Zupančič z gluhozemnice, ki je svoj čas služboval na Rakitni in zato dobro pozna vse posebnosti kraja. Odhod iz Ljubljane ob 6:15 do postaje Presejre, povratek iz Borovnice ob 21:33. Vse hoje bo približno 5 ur. Obleka kar najbolj preprosta, zlasti za tiste, ki bi si na povratku radi ogledali še znamenite slapove v Pecklu. Poleg društvenikov dobro došli tudi rodbinski člani in prijatelji društva.

— **Opozorjamo na občni zbor Učiteljskega konvikta,** ki se vrši 7. junija ob 9. uri v risalnici učiteljskega učiteljskega društva. Ostala društva, mnogobrojna udeležba nujno potrebna!

— **Letno poročilo** sta poslali laško in ormoško učiteljsko društvo. Ostala društva, posnemajte!

— **Izjavljam vsem, ki me prosijo za kako mladinsko igrice** za Vidov dan, da sem vse, kar sem imel primerne, razposodil šolam in tovarišem, katerih večina mi iger ni vrnila. Reflektanti naj se obrnejo na UJU Ljubljana (Prosvetni odsek). — Josip Ribičič.